

**QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)
BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI**

Magistrat Dr. Monica Vella LL.D., M.Jur

**Il-Pulizija
(Spettur Godwin Scerri)**

vs

Philip Bartolo

Kumpilazzjoni 195/2020

Illum, 16 ta' Ġunju 2021

Il-Qorti;

Rat l-imputazzjoni migjuba kontra:

“Philip Bartolo, detentur tal-karta ta' l-identita' numru 317378M.

Nakkuzah talli nhar id-9 ta' Novembru 2019, fil-hinijiet ta' filghodu gewwa r-residenza Hill Crest Flat 1 Triq Dun Manwel Grima (il-Manikata) l-Mellieha, minghajr il-hsieb li joqtol jew li jqieghed il-hajja ta' martu Bernice Bartolo f'periklu car, ikkgunalha hsara fil-gisem jew fis-sahha liema hsara hija ta' natura gravi, hekk kif certifika mit-tabib Dr. Alec Mifsud numru mediku 3421, bi ksur tal-Artikoli 216, 222(1) et tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.”

Rat u qieset l-atti u d-dokumenti kollha esebiti.

Semghet ix-xhieda.

Rat illi fl-ewwel smiegh tal-kawza fis-seduta tas-16 t'April 2021, l-allegata vittma talbet lill-Qorti illi twaqqaf dawn il-proceduri.

Rat illi l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza.

Ikkunsidrat:

Il-Fatti fil-qosor

Illi l-akkuzi kontra l-imputat inhargu wara rapport li sar mill-allegata vittma mal-Pulizija.

Il-Ligi u Gurisprudenza Applikabbli

Illi l-Artiklu 543 tal-Kodici Kriminali jaqra hekk:

543. Il-pulizija tista' taġixxi, ukoll mingħajr il-kwerela privata, f'kull wieħed mill-każijiet li ġejjin:

(a) fil-każ ta' delitti li għalihom il-ligi ma tidDisponix espressament li hija meħtieġa l-kwerela privata;

(b) fil-każ ta' reati li jikkonsistu filli jinġiebu armi ipprojbiti fuq il-persuna jew fil-każ ta' reat

kontra l-ligijiet dwar is-sajd, il-vetturi jew id-dgħajjes, inkella dwar arti jew sengħa;

(ċ) fil-każ ta' reat magħmul kontra persuna li, minħabba xi difett tal-gisem jew tal-moħħ, ma tkunx tista' tmexxi l-azzjoni kriminali, ukoll jekk ir-reat ikun wieħed li għalih, kieku kien magħmul kontra persuna oħra, kienet tkun meħtieġa l-kwerela privata;

(d) fil-każ ta' kull reat li jinteressa l-ordni pubbliku jew il-komunità in ġenerali;

(e) fil-każ ta' xi reat li jinvolvi vjolenza domestika:

Iżda għall-finijiet ta' dan il-paragrafu "vjolenza domestika" għandu jkollha l-istess tifsira mogħtija lilha bl-artikolu 2 tal-Att dwar il-Vjolenza abbażi tal-Ġeneru u l-Vjolenza Domestika:

Iżda wkoll għandu jkun legali li, wara li jkunu nb dew proċeduri fil-qorti bis-saħħa ta' dan l-artikolu għal reat imsemmi f'dan il-paragrafu, vittma allegata ta' reat li jinvolvi vjolenza domestika tista' titlob lill-qorti li twaqqaf il-proċeduri kontra l-awtur allegat, u meta ssir talba bħal dik il-qorti tista' tiddeċiedi u tordna li l-proċeduri kontra l-awtur allegat jitkoplew, filwaqt li tingħata konsiderazzjoni partikolari għall-aħjar interessi tal-kwerelant, tal-minuri involuti, u xi terzi rilevanti, u għandha tordna

li dik it-talba u deciżjoni jigu registrati fl-inkartamenti tal-każ.

(f) fil-każ ta' stupru kif imfisser fl-artikolu 198 ta' dan il-Kodiċi:

Iżda, wara li jkunu nbdew proċeduri fil-qorti bis-saħħa ta' dan l-artikolu għal reat imsemmi f'dan il-paragrafu, vittma allegata ta' reat li jinvolvi stupru tista' titlob lill-qorti li twaqqaf il-proċeduri kontra l-awtur allegat, u meta ssir talba bħal dik il-qorti tista' tiddeċiedi u tordna li l-proċeduri kontra l-awtur allegat jitkomplew, filwaqt li tingħata konsiderazzjoni partikolari għall-aħjar interessi tal-kwerelant, kull minuri involuti, u kull terzi persuni rilevanti oħra.

Illi l-Qrati taghna gia kellhom okkazjonijiet li japplikaw dan l-Artiklu u senjatament is-sub inciz (e).

Fil-kawza **Il-Pulizija vs Dona Debono** deciza fil-25 ta' Mejju 2017, il-Qorti, dik il-Qorti ghamlet referenza għall-kawza **Il-Pulizija vs Mohamed Ramadan** fejn ukoll gie applikat dan l-Artiklu u intqal hekk fir-rigward:

“Illi skont l-istess tieni proviso tal-artikolu 543(e) tal-Kodiċi Kriminali l-vittma ta' delitt li jinvolvi vjolenza domestika ghandha s-setgha li titlob li l-proceduri penali dwar reati jinvolvu vjolenza domestika jigu mwaqfa. Jidher li meta l-vittma taghmel din it-talba, is-setgha li jkollha l-qorti mhix daqstant li twaqqaf il-proceduri, daqskemm li tordna li dawn jitkomplew jekk

il-Qorti thoss li hemm ragunijiet bizzejjed biex dawn jitkomplew filwaqt li tinghata konsiderazzjoni partikolari għall-ahjar interess tal-minuri involuti.

Il-Ligi tat is-setgħa lill-Pulizija jipprocedu *ex officio* f'kull kaz li jinvolvi vjolenza domestika – irrispettivament minn natura jew forma tar-reat, dment

- (a) Li jkun jinvolvi vjolenza u
- (b) Dment li din tkun vjolenza domestika skont l-artikolu 2 tal-Kap 480.

L-Att dwar il-Vjolenza Domestika ma jippreskrivi ebda tifsira għall-kelma “vjolenza”. Dan għalhekk jista’ jinvolvi diversi tipologiji ta’ reati li fin-natura tagħhom jinvolvu elementi ta’ vjolenza. Din il-ligi ma tagħmilx distinzjoni dwar dawk ir-reati ta’ vjolenza jekk l-azzjoni penali dwarhom hijiex procedibbli fuq il-kwerela tal-privat jew le. Għalhekk, ladarba l-Ligi hija siekta fuq dan il-punt, jidher li dan l-artikolu 543(e) tal-Kodici Kriminali huwa applikabbli irrispettivament jekk ir-reat li jinvolvi vjolenza domestika jkunx wiehed minn dawk li jehtiegu l-kwerela tal-parti offiza jew le.

.....

F’dan il-kaz prezenti pero’ l-proceduri inbdew *ex officio* mill-Pulizija Ezekuttiva in kwantu whud minnhom gew kommessi bi vjolenza domestika kif imfissra fl-artikolu 2 tal-Kapitolu 2 tal-Kapitolu 481 tal-Ligijiet ta’ Malta. Dan ifisser għalhekk li l-proceduri f’dan il-hlas

tmexxew indipendentement mill-kwerela tal-privat u indipendentement mill-azzjoni privata. Ghalhekk anke jekk il-privat jirtira l-kwerela, ladarba l-procediment *ex officio*, il-prosekuzzjoni tal-azzjoni penali titkompla quddiem il-Qorti ghaliex f'dak il-kaz l-azzjoni ma tigix ritenuta estinta bl-irtirar tal-kwerela.

Izda bl-emendi introdotti fl-2005, gara li f'dawn il-kazijiet (fejn il-prosekuzzjoni tal-azzjoni penali tkun tiddependi mill-kwerela tal-privat tigi istitwita *ex officio* minhabba li jkunu kommessi bi vjolenza domestika), gew rezi applikabbli wkoll id-disposizzjonijiet tat-tieni proviso tal-artikolu 543(e).

Dan ifisser li ghalkemm il-procediment ikun immexxi *ex officio*, l-istess procediment jista' jigi mwaqqaf fuq talba tal-vittma. Ghalhekk il-kontinwazzjoni tal-azzjoni kriminali mibdija *ex officio*, (li allura tkun obligata li tibqa' ghaddejja sas-sentenza) issa tista' tigi mitmuma fuq id-decizjoni tal-vittma. Mill-banda l-oħra l-Qorti hija akkordata d-diskrezzjoni li tmur kontra din id-decizjoni tal-vittma u tista' tordna l-kontinwazzjoni tal-proceduri kontra l-allegat awtur.

Id-decizjoni li l-proceduri jitwaqfu hija tal-vittma u mbaghad ikun jispetta għall-Qorti jekk tiddecidix li tezercita d-diskrezzjoni tagħha biex tordna li dawn il-proceduri jitkomplew minflok li jitwaqfu b'decizjoni mill-vittma. L-effett ta' tali decizjoni tal-vittma hija li l-azzjoni penali ma titkomplix li tigi prosegwita. Il-Ligi hija siekta dwar l-effett legali ta' tali decizjoni fuq in-

natura tal-azzjoni penali. Il-fatt li l-proceduri penali tkun qeghda tigi estinta – bhal meta sehħ xi wahda mir-ragunijiet li in bazi tagħhom l-azzjoni penali innifisha tigi mitmuma bhal kazijiet ta’ mewt tal-awtur, mahfra presidenzjali, recess tal-kwerela (fejn l-azzjoni titmexxa biss bil-kwerela tal-privat), preskrizzjoni jew *ir-res judicata*. Dan għaliex jekk tirrizulta xi wahda minn dawn il-fatturi l-azzjoni penali ssir estinta u ebda Qorti ma tista’ tordna li l-proceduri jitkomplew. Ladarba estinta l-azzjoni penali tispicca. Mentri dak li jipprovdi t-tieni proviso tal-artikolu 543(e) huwa differenti – fis-sens li meta l-vittma tagħzel li titlob li l-proceduri jieqfu, il-Qorti għandha s-setgha u d-diskrezzjoni li tagħzel li dawn jitkomplew. Kieku bid-decizjoni tal-vittma l-azzjoni penali tigi meqjusa estinta ebda Qorti ma tista’ tkomplija tagħha għaliex dak li huwa estint *ex lege* ma jkunx għad fadallu hajja legali. U ladarba l-procedimenti penali jkun inbeda *ex officio* ikun kontrosens li l-istess procediment jigi estint bid-decizjoni tal-vittma.

Fil-fehma tal-Qorti għalhekk, f’dan il-kaz kontemplat mit-tieni proviso tal-artikolu 543(e) tal-Kodici Kriminali il-ligi ttiprovdi għal sitwazzjoni fejn il-kundizzjoni tal-prosegwiment mill-prosekuzzjoni tal-azzjoni penali tigi affettwata b’tali mod li ladarba l-vittma tiddeciedi li l-proceduri kontra l-awtur allegat jieqfu, jinholoq ostaklu għat-tkomplija tal-prosekuzzjoni tal-azzjoni penali biex b’hekk il-prosekuzzjoni tal-kaz tkun tista’ tieqaf hemmhekk; izda,

ghar-raguni hawn fuq imsemmija din id-decizjoni tal-vittma ma tistax iggib l-estinzjoni tal-azzjoni penali.

Ladarba d-decizjoni tal-vittma li titlob it-twaqqif tal-proceduri kontra l-awtur allegat ma ggibx l-estinzjoni tal-azzjoni penali, ma tistax titqies li hija decizjoni li tolqot jew tidderimi l-meritu tal-azzjoni penali, u konsegwentement li ghalhekk hija prekluzza milli tigi dikjarata mill-Qorti tal-Magistrati bhala qorti istruttoria. Ghalhekk dik it-talba tal-parte civile hija ghalhekk proponibbli wkoll quddiem il-Qorti tal-Magistrati bhala qorti istruttoria. Fuq din it-talba, il-Qorti imbaghad hija intitolata li jew tilqa' t-talba u b'hekk it-tkomplija tal-prosekuzzjoni tal-azzjoni penali tieqaf (ghalkemm l-azzjoni ma tkunx estinta) jew (ladarba l-azzjoni ma tkunx estinta), tezercita d-diskrezzjoni taghha li tordna l-prosekuzzjoni tal-kawza titkompli.”

Ikkunsidrat:

Illi fil-kaz in ezami il-proceduri inbdew fuq talba tal-allegata vittma illi ghamlet rapport mal-Pulizija fil-konfront tal-imputat, Illi ma hemmx dubju illi l-agir lidwaru rrapporta l-allegata vittma jaqa' fil-parametri tal-ligi dwar vjolenza domestika.

Illi fid-dawl illi l-allegata vittma ghazlet li titlob li dawn il-proceduri jitwaqqfu u din kif jipprovdi wkoll l-Artiklu 543(e) tal-Kodici Kriminali, u dan minn jeddha u hekk kif beda jinstema' l-kaz, il-Qorti hija tal-fehma illi tali talba ghandha tintlaqa' u li hija ghalhekk ma ghandhiex tuza d-diskrezzjoni moghtija lill-Qorti taht l-istess Artiklu

543(e) tal-Kodici Kriminali u dan fl-interess tal-allegata vittma, tal-partijiet u tal-bon ordni tal-familja.

Decide:

Ghal dawn ir-ragunijiet, il-Qorti wara li rat l-Artikolu 543 tal-Kodici Kriminali, Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta, qeghda tilqa' t-talba tal-allegata vittma u tordna li dawn il-proceduri fil-konfront tal-imputat jieqfu u konsegwentament twaqqaf dawn il-proceduri fil-konfront tal-imputat.

(ft) Magistrat Dr. Monica Vella LL.D, M. Jur.

(ft) Angelo Buttigieg
Deputat Registratur